

mr. sc. Ivan Damjanović *
Zdenka Kokić-Puce **
Senka Klarić-Baranović ***

UVJETNI OTPUST SA IZDRŽAVANJA KAZNE ZATVORA (od 1998. do 2002.)

Uvjetni otpust je važan penološki institut koji je nezaobilazan dio kaznenog izvršnog prava. Njegovom analizom možemo zaključiti da li je postignuta zakonom propisana svrha izvršavanja kazne zatvora, ali i šire svrha samog kažnjavanja i izricanja kazne zatvora u određenom promatranom razdoblju.

Kako je tema znanstvenog projekta «Zakonska i sudska politika kažnjavanja u RH» ovim istraživačkim radom branimo tezu da je nužna kontinuirana i paralelna analiza i izvršne kaznene politike, kako bi se dobila zaokružena znanstvena cjelina.

UVJETNI OTPUST

POJAM I OPRAVDANJE ^{1.}

Uvjetni otpust značajan je kaznenopravni i penološki institut kojim se smanjuje prisila u društvu i značajno humaniziraju kaznenopravne sankcije.

Pod uvjetnim otpustom razumije se otpuštanje osuđenika s izdržavanja kazne lišenja slobode prije nego što je izdržao kaznu do kraja, pod uvjetom dobrog ponašanja na slobodi do isteka vremena na koje je kazna izrečena. Riječ je o stavljanju u izgled prijevremenog otpuštanja, što može imati izvanredan poticaj za dobro ponašanje, za aktivno sudjelovanje zatvorenika u što ranijem uključivanju u život na slobodi. To je ujedno nastavak individualizacije kazne u fazi njezina izvršenja. Nije nevažno i to da se na taj način smanjuje zatvorska populacija u uvjetima prekapacitiranosti kaznionica i zatvora. To posebno vrijedi za dugotrajne kazne zatvora koje, kao što je poznato, imaju mnoge štetne učinke na zatvorenika.

Povijesno, uvjetni otpust javlja se relativno kasno, uostalom kao i sama kazna lišenja slobode. Uočeno je da je rigidnost odmjerene izrečene kazne nepoželjna jer kazna može postati neracionalna i nepotrebna. Tako su se i pojavile različite forme tzv. progresivnog sustava izvršenja kazne lišenja slobode: od početne faze strogog režima usamljenjem preko faze polu-slobode i na kraju faze izdržavanja kazne na slobodi. Uvjetni otpust poznaju sva moderna liberalna zakonodavstva a najdalje se ide u skandinavskim zemljama gdje je uvjetni otpust ušao među prava zatvorenika, koji nakon pet šestina izdržane kazne zatvora ima pravo biti otpušten.

* mr. sc. Ivan Damjanović, ravnatelj Uprave za zatvorski sustav Ministarstva pravosuđa RH, Predsjednik Povjerenstva za uvjetni otpust

** Zdenka Kokić-Puce, dipl. iur. - načelnica Odjela u Upravi za zatvorski sustav Ministarstva pravosuđa RH, tajnica Povjerenstva za uvjetni otpust

*** Senka Klarić-Baranović, sudac Vrhovnog suda, član Povjerenstva za uvjetni otpust

^{1.} Prema prof. dr. Zvonimir Šeparović: »Kazneno izvršno pravo i uvod u penologiju«, Pravni fakultet, 2003.

Kod uvjetnog otpusta riječ je o nekoj vrsti pomilovanja, oprosta, odustanka od izvršenja kazne do kraja.

Za to ima više razloga. Prije svega, ni sudska odluka nije nepromjenjiva ako je postignuta svrha kazne. Nadalje, stimulira se dobro ponašanje zatvorenika. Uvjetni otpust nije bezuvjetan, kazna ostaje, zatvorenik se pušta na slobodu uz više uvjeta, najvažniji je da ne počini novo kazneno djelo dok još traje kazna. Štoviše, može se otpuštenom s izdržavanja kazne zatvora nametnuti niz obveza koje su zamišljene kao brana od novog «upada» u zločin.

Uvjetni otpust zakonom je predviđena mogućnost uvjetnog puštanja na slobodu zatvorenika, s izdržavanja kazne prije isteka kazne, s tim da se za trajanja neizdržanog ostatka kazne nad njime može odrediti nadzor, a može ga se obvezati i na nastavak mjera propisanih programom izvršavanja. Ima dvojaku funkciju: (1) skratiti daljnje izdržavanje kazne zatvora kada to nije više nužno, i (2) poticati zatvorenika da se za vrijeme izvršenja kazne zatvora ponaša tako da se može smatrati da je kazna dobro djelovala. Primjenjuje se kod kazne zatvora, kazne dugotrajnog zatvora i maloljetničkog zatvora.

Uvjetni otpust traje do isteka cijelog vremena trajanja kazne na koju je počinitelj kaznenog djela osuđen.

Uvjetni otpust sud će *opozvati* ako osuđenik koji je osuđen na kaznu zatvora, dugotrajnog zatvora ili maloljetničkog zatvora za vrijeme uvjetnog otpusta počini jedno ili više kaznenih djela za koja mu je izrečena kazna zatvora najmanje šest mjeseci. Uvjeti odnosno obveze koje uvjetno otpušteni mora ispunjavati predviđeni su posebnim propisima.

UVJETNI OTPUST S IZDRŽAVANJA KAZNE ZATVORA

Osoba koja je osuđena na kaznu zatvora ili kaznu dugotrajnog zatvora može se prema čl. 55. KZ otpustiti s izdržavanja kazne nakon što je protekla najmanje jedna polovina, a iznimno jedna trećina vremena s izdržane kazne.

Postupak povodom prijedloga za uvjetni otpust propisan je Zakonom o izvršavanju kazne zatvora ("Narodne novine" broj 128/99., 55/00., 59/00., 129/00., 59/01. i 67/01.) koji je stupio na snagu 1. srpnja 2001. godine, a primjena odredbi o sucu izvršenja započela je 1. siječnja 2002. godine.²

Sukladno odredbama toga Zakona prijedlog za uvjetno otpuštanje može podnijeti zatvorenik, njegovi bliski srodnici (njegov bračni i izvanbračni drug, srodnik u uspravnoj liniji, posvojitelj, brat i sestra (čl. 363. (2) ZKP), branitelj, državni odvjetnik te

² Zakon je na potpuno novi način uredio institut uvjetnog otpusta, koje odredbe je žurno trebalo provesti u praksi. Ministrica pravosuđa je u ožujku 2002. imenovala Povjerenstvo za uvjetni otpust sukladno čl. 159. Zakona o izvršavanju kazne zatvora, a ujedno je donijela i Pravilnik o načinu rada Povjerenstva za uvjetni otpust (N.N. br. 35/02), koji je stupio na snagu u travnju 2002. godine. Time su se stekle i formalne pretpostavke za rad Povjerenstva te su određeni rokovi za postupanje nadležnih tijela u svezi prijedloga za uvjetni otpust.

Sjednice Povjerenstva za uvjetni otpust se održavaju svaka tri mjeseca prema godišnjem Planu sjednica koji je unaprijed usklađen sa članovima Povjerenstva i sucima izvršenja nadležnim prema mjestu izvršavanja kazne zatvora tj. prema sjedištu kaznionice ili zatvora.

Sjednice se uvijek održavaju u kaznionici ili zatvoru, a Povjerenstvo neposredno preslušaava svakog zatvorenika koji podnese prijedlog za uvjetni otpust. Tako je tijekom 2002. godine preslušao ukupno 458 zatvorenika, što je impresivna brojka i samo po sebi govori o važnosti ovog penološkog instituta i njegovom mjestu u kaznenom izvršenom pravu.

upravitelj kaznionice odnosno zatvora u kojoj se kazna izvršava, kao i sudac izvršenja - sam ili na prijedlog ovlaštenih osoba. Prijedlog se može podnijeti nakon što je protekla najmanje jedna polovina vremena izdržane kazne, a iznimno nakon jedne trećine vremena izdržane kazne, i to svaka četiri mjeseca ako je izrečena kazna zatvora do jedne godine, a svakih osam mjeseci ako je izrečena dulja kazna. Ako se pojave nove okolnosti, zatvorenik može podnijeti prijedlog neovisno o navedenim rokovima. Ako je zatvorenik obolio od teške bolesti, a ne postoje uvjeti za liječenje teške bolesti u kaznionici odnosno zatvoru, ovlaštene osobe mogu predložiti uvjetno otpuštanje zatvorenika nakon izdržane jedne trećine kazne (čl. 158. Zakon o izvršavanju kazne zatvora).

Odlučivanje. O prijedlogu za uvjetni otpust odlučuje Povjerenstvo od četiri stalna člana koje imenuje ministar pravosuđa i to jednog člana iz Središnjeg ureda Uprave za zatvorski sustav, jednog člana Državnog odvjetništva i dva suca, te promjenjivi član i to sudac izvršenja prema mjestu izvršavanja kazne zatvora.

Prijedlog za uvjetni otpust podnosi se Povjerenstvu putem uprave kaznionice odnosno zatvora. Upravitelj će Povjerenstvu dostaviti prijedlog i mišljenje. Presliku prijedloga upravitelj dostavlja na mišljenje sudu koji je donio presudu u prvom stupnju, a sud će mišljenje dostaviti Povjerenstvu.

Prije donošenja rješenja Povjerenstvo će pregledati osobnik, dokumentaciju, mišljenje i prijedlog kaznionice odnosno zatvora, preslušati zatvorenika, upravitelja ili osobu koju on ovlasti, pročitati mišljenje suda koji je donio presudu u prvom stupnju, zatražiti mišljenje centra za socijalnu skrb, a po potrebi može preslušati i druge stručnjake.

Pri odlučivanju o prijedlogu cijenit će osobnost zatvorenika, njegov prijašnji život i osuđivanost, ponašanje tijekom izdržavanja kazne, životne okolnosti i očekivano djelovanje uvjetnog otpusta na zatvorenika.

Još je na Drugom kongresu UN za sprječavanje zločina u Londonu (1960.) istaknuto da tijelo koje dodjeljuje uvjetni otpust treba svoje odluke donositi na temelju iscrpnih informacija o zatvoreniku, i to, po mogućnosti, nakon osobnog kontakta s njime. To upravo predviđa naš Zakon o izvršavanju kazne zatvora.

Obveze uvjetno otpuštenog. Glavni je uvjet, kao što smo vidjeli, da ne počini novo kazneno djelo u vremenu dok kazna još traje. Osim toga, rješenjem o uvjetnom otpustu uvjetno otpušteni osuđenik može se obvezati na:

1. osposobljavanje za određeno zanimanje ili nastavak započetog,
2. prihvaćanje ponuđenog zaposlenja,
3. nadzirano raspolaganje prihodima,
4. nastavak liječenja,
5. neposjećivanje određenih mjesta,
6. javljanje centru za socijalnu skrb,
7. javljanje sucu izvršenja,
8. javljanje policijskoj upravi odnosno policijskoj postaji.

Sve su te obveze dokaz: (1) da je zatvorenik uvjetno slobodan, (2) da se prepoznaje stanovito «opasno stanje» koje ga lako može odvesti u ponavljanje zločina ako

nije osposobljen za posao, ili ne prihvaća posao, ili se ne liječi, ili ne raspolaže racionalno svojim prihodima, i (3) da mu se obvezivanjem na prijavljivanje centru za socijalnu skrb, sucu izvršenja, ili policiji nameće nadzor i kontrola, čime se ne samo potvrđuje da je samo uvjetno slobodan već ga se i stimulira da «izdrži» bez ponavljanja zločina.

To se vidi i iz dikcije samog zakona u kojem se uvjetno otpuštenu osobu naziva «*uvjetno otpušteni osuđenik*». On ostaje osuđenik. Kazna traje u vremenu koje je odredio sud. Promijenio se samo način izvršenja. Moglo bi se reći da se kazna lišenja slobode «nastavlja» na slobodi, uz više uvjeta, i traje do isteka roka na koji je izrečena.

Rješenje o uvjetnom otpustu dostavlja se: zatvoreniku, kaznionici odnosno zatvoru, sudu upućivanja na izdržavanja kazne, sudu koji je donio presudu prvog stupnja, centru za socijalnu skrb prema mjestu u koje se otpušta, policijskoj upravi prema mjestu u koje se otpušta, državnom odvjetniku prema sjedištu kaznionice odnosno zatvora i sucu izvršenja prema mjestu u koje se otpušta.

Nadzor. Sudac izvršenja prema mjestu prebivališta odnosno boravišta uvjetno otpuštenog osuđenika dužan je nadzirati i organizirati pomoć osuđeniku tijekom uvjetnog otpusta. Velika je odgovornost suca izvršenja.

On može, nakon provedenog postupka, donijeti rješenje kojim će odrediti ili izmijeniti uvjete kojih se uvjetno otpušteni osuđenik mora pridržavati dok uvjetni otpust traje. Zakonom se propisuje da se «*ovi uvjeti mogu određivati isključivo radi sprječavanja osuđenika da ponovo počini kazneno djelo*» (čl. 161. st. 2.).

Sudac izvršenja daje suglasnost o promjeni mjesta prebivališta odnosno boravišta uvjetno otpuštenog osuđenika.

Opoziv. Uvjetni otpust je opoziv, može se opozvati u dva slučaja: (1) ako uvjetno otpušteni osuđenik počini kazneno djelo ili prijestup za koji mu je izrečena bezuvjetna kazna zatvora u trajanju od najmanje trideset dana ili (2) ako *se neopravdano na pridržava određenih mu obveza* (čl. 162. Zakon o izvršavanju kazne zatvora).

Nije svako nepridržavanje određenih obveza razlogom za opoziv, jer ima i opravdanih nepridržavanja. O tome odlučuje sudac izvršenja.

U slučaju opoziva osuđenik kome je uvjetni otpust opozvan upućuje se u najbliži zatvor ili kaznionicu, prema mjestu svoga prebivališta odnosno boravišta, radi nastavka izdržavanja kazne.

II INTERPRETACIJA STATISTIČKIH PODATAKA

Unutar znanstvenog projekta «Zakonska i sudska politika kažnjavanja u Republici Hrvatskoj» - obrađen je kao relativno neovisni zadatak uvjetni otpust sa izdržavanja kazne zatvora.^{3*}

Istraživački rad obuhvatio je razdoblje od 1998. do 2002. godine o uvjetno otpuštenim zatvorenima po odluci Komisije za uvjetni otpust (čl. 183. ZIS-a) prema tada važećem Zakonu o izvršenju sankcija, odnosno Povjerenstva za uvjetni otpust (čl. 159. Zakon o izvršavanju kazne zatvora), za godinu 2002. prema sada važećem Zakonu o izvršavanju kazne zatvora.

Podaci se odnose samo na počinitelja kaznenih djela koji su prema katalogu kaznenih djela obuhvaćeni istraživanjem: iz glave X (kaznena djela protiv života i tijela - ubojstvo (čl. 90.) i teška tjelesna ozljeda (čl. 99.)); iz glave XIII (kaznena djela protiv vrijednosti zaštićenih međunarodnim pravom) - zlouporaba opojnih droga (čl. 173.); iz glave XIV (kaznena djela protiv spolne slobode i spolnog čudoređa) - silovanje (čl. 88.) i bludne radnje (čl. 193.); iz glave XVII (kaznena djela protiv imovine) - krađa (čl. 216.), - teška krađa (čl. 217.), - razbojništvo (čl. 218.), - prijevarama (čl. 224.); iz glave XX (kaznena djela protiv opće sigurnosti ljudi i imovine i sigurnosti prometa) - izazivanje prometne nesreće (čl. 272.).

Slijedom navedenog statistički podaci prezentirani u radu nisu stavljeni u relaciju prema ukupnom broju zatvorenika koji su se u promatranom razdoblju nalazili na izdržavanju kazne za sva kaznena djela, već su izdvojeni podaci samo za istraživana kaznena djela, jer dobivena relacija ne bi bila statistički reprezentativna.

Na isti način su i interpretirani i uspoređeni podaci o uvjetno otpuštenim zatvorenima.

Glava X (čl. 90 - ubojstvo i čl. 99. - teška tjelesna ozljeda)

Iz tablice I je vidljiv kontinuirani porast broja zatvorenika počinitelja kaznenih djela ubojstva i teške tjelesne ozljede od 1998. do 2002. godine, koji su se nalazili na izdržavanju kazne zatvora. Porast na kraju promatranog razdoblja je gotovo 100%.

Istodobno, obrnuto proporcionalan je broj uvjetno otpuštenih osoba, koji je smanjen na kraju razdoblja za gotovo 100%.

Ovakav trend u korelaciji je sa istraženim podacima o visini izrečene kazne zatvora te visini uvjetovanog dijela kazne.

³ Potrebno je istaknuti da su za istraživanje korišteni službeni statistički podaci Uprave za zatvorski sustav Ministarstva pravosuđa RH te godišnja izvješća kaznionica i zatvora.

Kako su predmet istraživanja bila samo pojedina kaznena djela obrađena u katalogu, tako je i ukupan broj zatvorenika koji se u tom razdoblju nalazio na izdržavanju kazne i broj uvjetno otpuštenih za sva ostala kaznena djela daleko veći. Tim više što je dio zatvorenika pušten na uvjetni otpust i po odluci upravitelja kaznionice ili zatvora, ali kako se radi o uvjetnom otpustu u kraćem trajanju (od 1 do 60 dana) podaci nisu statistički značajni. Nadalje, u istraživačkom radu nisu prezentirani podaci o eventualnom opozivu uvjetnog otpusta, jer su u promatranom razdoblju bili vrlo rijetki i nedostupni. Ti podaci postaju dostupniji tek nakon 2002. godine, nakon što sudac izvršenja nadležan po mjestu prebivališta uvjetno osuđenog provodi stvarno njegov nadzor tijekom uvjetnog otpusta.

Iz tablice VI vidljiv je u promatranom petogodišnjem razdoblju kontinuirani porast izrečene visine kazne zatvora (do 5 godina preko 30%; od 5 -10 godine - preko 50%; od 10 do 15 godina - preko 100%, više od 15 godina - preko 100%).

Iz tablice XI koja sadrži podatke o visini uvjetovanog dijela kazne dobiveni podaci su ujednačeni i očekivani. Najviše zatvorenika je dobilo uvjetni otpust do 6 mjeseci prije isteka kazne (njih 115 od ukupno 316 otpuštenih), što predstavlja 1/3, a isto toliko je odobreno uvjetnih otpusta do 1 godine i do 2 godine, prije isteka izrečene kazne.

Glava XIII (čl. 173. - zlouporaba opojnih droga)

Iz tablice II je vidljiv kontinuirani porast broja zatvorenika počinitelja kaznenog djela zlouporabe opojnih droga od 1998. do 2002. godine, koji su se nalazili na izdržavanju kazne zatvora.

Porast je na kraju promatranog razdoblja preko 300%. Istodobno je broj uvjetno otpuštenih osoba neznatno smanjen na kraju razdoblja, s tim da je u 2000. godini bio povećan za 100%.

Prema tablici VII, u promatranom petogodišnjem razdoblju od ukupno 1043 zatvorenika počinitelja kaznenog djela zlouporabe opojnih droga, 976 zatvorenika je imalo izrečenu kaznu do 5 godina zatvora, 58 zatvorenika 5 do 10 godina zatvora, a 18 zatvorenika kaznu od 10 do 15 godina zatvora.

Sukladno tome iz tablice XII o ukupno uvjetno otpuštenim, očekivan je podatak da je od 167 zatvorenika njih 153 dobilo uvjetni otpust do 6 mjeseci prije isteka kazne.

Glava XIV (čl. 188. i čl. 193. - silovanje i bludne radnje)

Iz tablice III je vidljiv interesantan podatak da u periodu od 1998. do 2000. godine nije bilo značajnog porasta broja zatvorenika na izdržavanju kazne koji su počinitelji kaznenih djela silovanja i bludnih radnji, jer se ukupan broj kretao od 51 do 54 zatvorenika. Međutim, tijekom 2001. i 2002. dolazi do naglog porasta na 90, odnosno 93 zatvorenika, što je porast preko 95%.

Sličan trend, ali u obrnutom smislu je uočljiv kod broja uvjetno otpuštenih u 1998. godini 12 zatvorenika, a 1999. 16 zatvorenika, dok je 2000. godine uvjetno otpušteno samo 3 zatvorenika.

U 2001. i 2002. drastično je smanjen broj uvjetno otpuštenih, na svega 12% odnosno 8% zatvorenika.

U odnosu na visinu kazne izrečenu za ova kazna djela u promatranom petogodišnjem razdoblju iz tablice VIII vidljiv je kontinuirani porast broja zatvorenika sa izrečenom kaznom do 5 godina zatvora (1998.-19 zatvorenika, a 2002.-45 zatvorenika), sa kaznom od 5 - 10 godina, (1998.-17 zatvorenika, a 2002.-35 zatvorenika) što je povećanje od preko 100%.

Podaci iz tablice XIII o visini uvjetovanog djela kazne su očekivani jer je uvjetni otpust do 6 mjeseci najčešće odobren.

Glava XVII (čl. 216 - krađa, čl. 217. - teška krađa, čl. 218. - razbojništvo
i čl. 224. - prijevara)

Iz tablice IV vidljivo je da je broj zatvorenika u promatranom petogodišnjem razdoblju za imovinska kaznena djela relativno velik te da je u stalnom porastu nakon 2000. godine kada ne pada ispod 500 zatvorenika.

Suprotno tome, broj uvjetno otpuštenih zatvorenika vrlo ujednačen, od 9% do 18%, prosjeku svega 10% otpuštenih.

Iz tablice IX vidljivo je da je tijekom petogodišnjeg razdoblja od 2174 zatvorenika čak njih 1946 imalo izrečenu kaznu do 5 godina zatvora, 186-ci zatvorenika je izrečena kazna od 5 -10 godina, 41-om zatvoreniku je izrečena kazna od 10 -15 godina, a samo jednom zatvoreniku je izrečena kazna zatvora preko 15 godina.

U odnosu na duljinu uvjetovanog dijela kazne tablica XIV sadrži očekivane rezultate. Gotovo 80% uvjetno otpuštenih dobilo je uvjetni otpust do 6 mjeseci prije isteka kazne.

Glava XX (izazivanje prometne nesreće)

Iz tablice V je vidljiv kontinuirani porast broja zatvorenika počinitelja kaznenog djela izazivanja prometne nesreće u promatranom petogodišnjem razdoblju.

Suprotno tome broj uvjetno otpuštenih zatvorenika varira od 6% do 23% te se nakon 1999. godine naglo smanjuje, što je obrnuto proporcionalno velikom porastu broja zatvorenika počinitelja ovih kaznenih dijela koji su se u promatranom razdoblju nalazili na izdržavanju kazne zatvora.

U odnosu na visinu izrečene kazne, iz tablice X vidljivo je da je tijekom petogodišnjeg razdoblja od 1043 zatvorenika čak njih 967-ci izrečena kazna do 5 godina što čini gotovo 90% zatvorenika, 58 zatvorenika imalo je kaznu od 5 do 10 godina, a 18 zatvorenika kaznu od 10 do 15 godina.

Sukladno tome, u tablici XV su očekivani rezultati o duljini uvjetovanog dijela neizdržane kazne. Gotovo 80% zatvorenika je dobilo uvjetni otpust 6 mjeseci prije isteka kazne.

ANALIZA ZBIRNIH PODATAKA IZ TABLICE 16 i 17

Tijekom petogodišnjeg razdoblja od 1998. do 2002. godine na izdržavanju kazne se ukupno nalazilo 6301 zatvorenik za kaznena djela koja su bila predmet istraživanja. Najviše je bilo počinitelja kaznenih dijela iz Glave XVII - njih 2174 što predstavlja 34% od ukupnog broja svih zatvorenika, a zatvorenika koji su počinitelji kaznenih dijela iz Glave X je bilo 1724 što predstavlja 27% u odnosu na ukupan broj svih zatvorenika.

Sukladno navedenom od 1023 uvjetno otpuštenih zatvorenika najviše njih, odnosno 369 su počinitelji kaznenih dijela iz Glave XVII što predstavlja 36% u odnosu na ukupan broj uvjetno otpuštenih, a 314 zatvorenika počinitelja kaznenih dijela iz Glave X je otpušteno na uvjetni otpust što predstavlja 31% u odnosu na ukupan broj uvjetno otpuštenih.

Umjesto zaključka

Dobiveni rezultati obrađenih statističkih podataka Uprave za zatvorski sustav Ministarstva pravosuđa za istraživano petogodišnje razdoblje od 1998. do 2002. godine potvrdili su porast broja osuđenih počinitelja imovinskih kaznenih dijela, kaznenih dijela ubojstva i zlouporaba opojnih droga. Sukladno takvoj kaznenoj politici koja je podložna utjecaju i reakcijama senzibilizirane javnosti te velikoj opasnosti i štetnosti počinjenih kaznenih dijela u određenom trenutku u društvenoj zajednici, logično da i politika uvjetnog otpuštanja prati taj trend, pa je stroža i represivnija upravo kod počinitelja kaznenih dijela koja su u porastu i koja ugrožavaju zaštićena društvena dobra i vrijednosti.

Prilog: Tabele I do XVII

Popis literature

1. Dr. sc. Zvonimir Šeparović: «Kazneno izvršno pravo i uvod u penologiju» - Pravni fakultet 2003.
2. Zdenka Kokić-Puce: «Penološki institut uvjetnog otpusta po Zakonu o izvršavanju kazne zatvora - IV. Savjetovanje - Aktualna pitanja kaznenog zakonodavstva - Opatija lipanj 2002.», Inženjerski biro d.d. Zagreb
3. Zakon o izvršavanju kazne zatvora ("Narodne novine" broj 128/99., 55/00., 59/00., 129/00., 59/01. i 67/01.)
4. Kazneni zakon (N.N. 110/97., 27/98., 129/00., 51/01. i 105/04.)